

АГИТАТОРДЫН БЛОКНОДЫ №4

Бастыра ороондордын пролетарийлери, бириккилегер!

АГИТАТОРДЫН' БЛОКНОДЫ

4 №
апрель
1973 j.

КПСС-тин Горно-Алтайский обкомынын пропаганда ла агитация бөлүги

1-кы МАЙ — ИШКҮЧИЛЕ ЈАТКАН УЛУСТЫН БАЙРАМЫ

Баштапкы май — ишкүчиле јаткан улустын јанжыгып калган јаскы байрамы. Бу күнде бастыра телекейдин ишмекчилери «ак-чек жүрүмге амадап, ойгонып келгенин байрамдап турулар, кандый ла албанга ла кандый ла базынчыкка удурлашкан тартыжуда, миллиондор тоолу ишкүчиле јаткандарды ачанадан, түрениден ле јаман көрдүреринен јайымдаары учун тартыжуда бойлорынын бириккенин байрамдап турулар» — деп, ишкүчиле јаткандардын ойгор башчызы Владимир Ильич Ленин 1904 јылда апрель айда бичиген.

Баштапкы майда коммунисттердин «Бастыра ороондордын пролетарийлери, бириккилегер!» деген улу кычырузын бийик көдүрип, телекейдин кандый ла расалу ла кандый ла национальносту жүстер миллион ишкүчиле јаткандары городтордын ла јурттардын оромдорына чыгып, телекейлик пролетариаттын јаан ийде-күчтеринин көрүзин өткүрер, текши албатынын өмөлөжип тапкан-јөөгөн байлыгы бир ууш байларга эмес, бастыра ишкүчиле јаткандардын тузазына берилер общество төзөөри учун јана баспастан тартыжарга тургандарын көргүзер.

Быјылгы Баштапкы май бешјылдыктын үчинчи јылынын албаты-хозяйственный пландарын бүдүрери учун социалистический мөрөй бастыра ороондо элбей берген айалгада темдектелип туру.

Баштапкы майды байрамдап тура, советский улус КПСС-тин XXIV съездинин јөптөрин бистин партия, бистин албаты јенүлү бүдүрип турулар деп оморкоп айдар аргалу. Бешјылдыктын эки јылынын туркунына бис экономический ле социальный јаан өзүмге једип алганыс. Јагыс ла 1972 јылда эдип чыгарган промышленный продукция јуу алдындагы бастыра бешјылдыктарда эдип чыгарган продукциядан эки катапка көп. 1971 ле 1972 јылдарда орооннын фабрикалары ла заводторы өткөн бешјылдыктын баштапкы эки јылындагызынан бүдүн јарым катап көп продукция берген. Јаан электростанциялар ла заводтор, темдектезе, Енисейде Красноярский ГЭС, Конаковский ГРЭС, Волгада автомобиль эдер завод ло оног до өскөзи

ишке кирген. Науканы ла техниканы өскүреринде жаңы жаан алтам эдилген. Журт хозяйствонун материально-технический тӧзӧлгӧзин тынгыдары жанынан партиянын ӧткүрген иштери жаан тузалу болгонун ӧткӧн жылдар кӧргүскен. Ӗткӧн жылда кӱннин айалгазы коомой до болгон болзо, ороондо 168 миллион тонна аш жуунадылган. Онызы сегизинчи бешжылдыкта жыл тоозына орто тооло жуунадып алганынан бир эмеш кӧп. Сӱреен кӧп кӧбӧн жуунадылган, андый кӧп кӧбӧн мынын алдында качан да жуунадылбаган.

Экономика жаантайын ӧзӱп турган шылтузында албатынын жадын-жӱрӱмин жарандылары жанынан партиянын XXIV съезди жараткан программа женӱлӱ бӱдет. 1971—1972 жылдарда 34 миллионго шыдар кижинин ишжалы, пенсиязы ла стипендиязы кӧдӱрилген, 23 миллионго шыдар кижжи жаңы квартираларга кӧчкӧн.

Бистин областьтын ишкӱчиле жаткандары бешжылдыктын эки жылынын пландарын бӱдӱрери учун бастыра албатынын тартыжузына жаан жӧмӧлтӧ эткен. Бу ӧйдин туркунына промышленный продукция эдип чыгарар план 101,2 процентке бӱткен, 1674 мун салковойдын продукциязы планнан ажыра эдип чыгарылган. Эки жылдын туркунына промышленный производствонун кеми 6,5 процентке ӧскӧн, иштин арбыны 10 процентке бийиктеген.

Колхозтор ло совхозтор малдан алган продукцияны эдип чыгарары ла белетеери жанынан бешжылдыктын эки жылынын албатыхозяйственный планын бӱдӱрип салган. Эт садар план 103,5 процентке, сӱттин — 101, тӱктин — 103, ноокынын — 107, сыгыннын ла чоокыраннын мӱӱзин садарынын планы дезе 118 процентке бӱткен. Тӧрӧлиске планга ӱзеери кӧп мун центнер эт, сӱт, тӱк берилген. Малдын кирелтези кӧптӧгӧн.

Экономиканын ӧзӱмин темдектеп тура, ишкӱчиле жаткандар жаңыс ла једимдерди кӧрбӧй, је једикпес-тутактарды да кӧрӱп, ологго ајару эдип, ологды жылгыр јоголтор деп кичеенгилейт. Производствонун ичбойындагы байлык аргалар, ӧскӧ дӧ јакшынак эп-сӱмелер эмдиге јетире једикпестӱ ле астамду эмес тузаланылат. Предприятиелерде, стройкаларда, колхозтордо ло совхозтордо иштин чыгымы, анайда ок материалдарды ла сырьены чыгымдаары бачым астабай туру.

«Эмди турган тӧс задача — ууламјыны кезем кубултары, тӧс ийде-кӱчти хозяйствоны тӧзӧӧринин јакшынак эп-сӱмелерин тузаланарына ууландылары, ол ажыра экономиканын туза екелер аргазын сӱрекей тынгыдарын јеткилдеери болуп јат» — деп, нӧкӧр Л. И. Брежнев «Советский Социалистический Республикалардын Союзынын беженјылдыгы керегинде» докладында айткан.

1973 жылда албаты-хозяйствоны ӧскӱрер государственный планда национальный кирелтени 6 процентке ӧскӱрери, промышленный про-

изводствоны — 5,8, журтхозяйственный производствоны дезе — 12,6 процентке элбедери айдылат. Советский албатынын материалый ла культурный жадын-жүрүминин кемин мынан ары көдүрүп жарандыраары жанынан жаан учурлу иштер өткүрери темдектелген.

1973 жыл бешжылдыкты бүдүреринде жаан учурлу болуп турганын аяруга алып, партия бу жылдын төс план-жакылталарын жагыс ла же-нүлү бүдүрер эмес, же чик жок ажыра бүдүрер, келер жылдарга керек-тү аргалар төзөөр задача тургускан.

Областын промышленнозынын ишчилери 1973 жылда производствонун кемин 8 процентке элбедерге, онын кожолта өзүминин 90 процентин иштин арбынын бийиктеткени ажыра жеткилдеерге мол-жонгон. Журт хозяйствонун ишчилери база бийик молжулар алынган.

Койчылардын область ичиндеги мөрөйинин баштаачызы, Социалистический Иштин Геройы Желмек Тоедов, Кызыл-Өзөктөгү совхоз-тын уй саачызы А. П. Кручинкина, «Эликманарский» совхозтын скотниги Н. Н. Кречетов, бөс эдер фабриканын бөс согоочызы А. Д. Чемпалова, «Горноалтайксельстрой» трестте механизация жанынан управлениенин экскаваторшиги С. Ф. Петенев, Шебалиндеги совхоз-тын ишмекчилери, СССР-дин 50 жылдыгынын адыла адалган колхоз-тын колхозчылары, ченемел көргүзөр хозяйствонун Алгаирдеги фермазынын уй саачылары, бийик социалистический молжу алынган өскө дө көп озочыл ишмекчилер ле производственный коллективтер мергендү вахтага тура бергендер. Олор эмди Баштапкы майга учур-лай иштин жарамыкту сыйын белетегилеп, 1973 жылдын баштапкы жарымынын планын чик жок ажыра бүдүрер, текши албатынын кере-гине жөмөлтө эдер деп кичеенип турулар.

Баштапкы майды советский албатыла кожо өскө социалистический ороондордын ишкүчиле жаткандары жаан једимдерлү уткып турулар. Телекейлик социалистический система капитализмди кажы ла жанынан, анчадала экономический өзүм жанынан акалап турганын көргүскен. Өткөн жылда социалистический госуларстволордын промышленный производствозы жуу алдындагы кеминен 15 катап кирези ажа берген, капиталистический ороондордо дезе жүк ле төрт катап элбеген. Анайдарда, социалистический промышленность капиталистический промышленностьтон төрт катапка шыдар түрген өзүп јат. Социалистический ле коммунистический строителствонун једимдери карындаштык ороондор ло партиялар ортозында төзөйлгөн өмө-јөмө-лү иш ажыра жеткилделет. Онызы Бой-бойына Экономический Болуш јетирижер Советке кирген ороондордын ченемелинен анчадала јарт

көрүнөт. Бу ороондордын албатызы бистин планетада журтаган албатынын 10 проценти, јери јер-телекейде бастыра јердин 18,4 проценти болуп јат. Олор дезе бастыра телекейлик промышленный продукциянын үч үлүзинин бир үлүзине шыдарын эдип чыгарып турулар.

Эмди бис албатылар ортодо колбулардын өзүминин јаан учурлу ла каруулу ойинде журтап јадыс. Советский Союзтын ла өскө дө на-
јылык социалистический ороондордын тыш јанында өткүрип турган эрчимдү политиказынын, коммунисттердин, демократтардын, јайым сүүген бастыра улустын турумкай тартыжузынын шылтузында телекейлик керектерде амыр-энчү коштой журтап јадарынын ленинский ээжизи текши јараду алып, башка-башка социальный стройлу ороондордын бой-бойына тузалу өмөлигин тыгыдар ууламјы јаан учурлу боло берди. Телекейлик социализмнин, ишмекчи ле национально-јайымданар движененин ле амыр-энчү учун тартыжып турган бастыра тартыжаачылардын калапту удурлашканына учураган телекейлик империализм арга јокто кайра тескерлеген, онын чыгартулу улусы дезе эрмек-куучындар өткүрерге јөпсингилейт. Онызын Вьетнамдагы јууны токтодоры ла амыр-энчүни орныктылары керегинде тургузылган јөптөжү јарт керелейт.

Вьетнамнын јенүзи Советский Союзтын ла өскө дө социалистический ороондордын интернационализмнин ийде-күчи тынганын ла империализмнин аргалары эмди сүрекей астай бергенин көргүзөт. Эмди историяны кайра бурып ийерге империализм тузалангадый аргалар јок! Бу керек өскө дө өөн-бөкөндү керектердин аайына амыр-энчү чыгар арга барын, Јуук Күнчыгыштагы да кату айалганы онойдо јоголтор аргалусын көргүзөт.

Бистин партиянын ла социалистический ороондордын бирге өткүрип турган тышјанындагы политиказынын шылтузында Европада политический айалга калганчы өйдө чик јок јарана бергени текши јарлу. Мында кату айалганы ла соок јууны јоголторы ла башка-башка социальный стройлу государстволор ортозында куучын-эрмектер өткүрип, көп керектердин аайына чыгары башталган.

Бузулбас бек амыр-энчүге једип аларга амадап тура, Советский Союзтын Коммунистический партиязы социалистический ороондордын бирлигин тыгыдарын ла олордын ижи эптү-јөптү өдөрин јеткилдеерин јаан учурлу деп бодойт.

Китайский башкараачылар амыр-энчүнин ле социализмнин јилбүлерин керекке албай, империализмге јөмөлтө эдип, телекейде каршулу иш өткүрбей турган болзо, телекейлик социализмнин једимдери оног до јаан болор эди.

Китай јанынан бистин ууламјыбыс КПСС-тин XXIV съездинин јөптөринде јарт айдылган. Советский Союз Китайский Албаты Рес-

публикала колбуларды жарандырарга кичеенет. Је андый да болзо, бис Пекиннинг коммунизмге ле Советский Союзка удурлашкан ижине кату согултаны эткенис те, мынанг да ары эдерис, марксистско-ленинский үредүни јана баспай корулаарыс.

Телекейде кату айалга бир канча јымжай бергенин темдектеп тура, бистинг партия телекейлик айалганын аайын чике-јарт көрүп јат. КПСС эки системанын ортозында классовой тартыжу мынанг да ары улаларын билип јат, је бис бу тартыжудан јууны, јеткерлү өөн-бөкөндөрдү, јуу-јепселди элбедерин туура таштап саларга кичеенедис. Мынызы амыр-энчүнинг ле бастыра госуларстволордын јилбүлерине јарап јат.

Москвада өткөн торжественный заседаниеде «Телекейдинг албатыларына кычыру» јарадылган. Бу кычырунын мындый сөстөри Баштапкы майда ийде-күчтү јангылана берер: «Јер үстүнде бек амыр-энчү ле албатылар кемненг де камааны јок јайым јадары јенү алзын! Бу јакшынак киленкей амадулар учун тартыжуда кажы ла кижн туршсын! Амыр-энчүнинг, јайымнын, социальный өзүмнинг айалгазында јуртап јадарга күүнзеп турган кижиликтинг күүн-санаазы јүрүмде бүдерине кажы ла кижн јөмөлтө этсин!»

С. НИКОЛАЕВ,

КПСС-тинг обкомында лекторский группанын заведующийи.

ПАРТИЙНЫЙ ОРГАНИЗАЦИЯЛАРДЫН ЭРЧИМИН КӨДҮРЕР

Партиянын башкараачы ла ууландыраачы учуры бистин обществонын бастыра жүрүминде јаанап турган эмдиги айалгаларда партийный организациялардын ончо үйелеринин учуры база бийиктеп јат. Олордын организаторский ле политический ижинин кеминен хозяйственный ла культурный строительнонын једимдери камаанду.

КПСС-тин XXIV съезди партийный организациялардын эрчимин тыныдарын олордын ижи јенүлү болорынын тös айалгазы деп ксргән. Съездтин јөптөрин бүдүрип, парторганизациялар ижинин эп-сүмелерин ле эп-аргаларын јаантайын јарандырып, коллективтердин организаторлары ла тазыктыраачылары болуп, олорды пландарын ла молјуларын бүдүрерине ууландырып јадылар. КПСС-тин Тös Комитединин «Партийный документтерди солыыры керегинде» май айда (1972 ј.) өткөн Пленумынын јөптөрин жүрүмде бүдүрери јанынан билдирлү иш эдилген.

Партийный јуундардын учурын көдүрериле, коммунисттер КПСС-тин Уставынын некелтелерин, партийный жүрүмнин ээжилерин бүдүрериле, производственный ла общественно-политический жүрүмде коммунисттердин озочыл учурын тыгыдарыла колбулу организационный ла политический иштер элбек өдүп јат.

Партийный комитеттердин өткүрип турган ижи ич-партийный жүрүмди байыткан, коммунисттердин эрчими көдүрилерине, партийный дисциплина тыгыырына, хозяйственный ла культурный строительнонын задачала-

рын бүдүреринде парторганизациялардын камааны жаа-
наарына болужып јат. Олордын башкарганыла бистин
областын ишкүчиле јаткандары бешјылдыктын эки јы-
лынын пландарын бүдүрери учун албатынын текши тар-
тыжузына чокум јөмөлтөзин јетиргилеген.

Бешјылдык планды өйинен озо бүдүрери учун тарты-
жуда туружып, иште жаан јенүни Акташтагы рудоуправле-
ниенин коллективи алган. Ол производствонун кемин
31 процентке, иштин арбынын 47 процентке көптөткөн,
онызы дезе коллектив 1975 јылдын учына темдектелген
көргүзүлөринө јеткени болуп јат.

1972 јылда албаты-хозяйствонун планы бүдөрин кол-
хозтордын ла совхозтордын ишчилери јеткилдеген.
Общественный малдын продуктивносты бийиктейт. Јурт
хозяйствонун ишчилеринин күч кысканбай эткен ижин
Төрөлис бийик темдектеген. Бистин областан 156 кизи
СССР-дин ордендериле, медальдарыла кайралдаткан.

Коммунисттердин төс кичеемели — КПСС-тин XXIV
съездинин јөптөрин ле тогузынчы бешјылдыктын јакыл-
таларын бүдүрери. Производство коммунисттердин
озочыл учуры бийиктегени бешјылдыктын үчинчи, төс
учурлу јылынын планын өйинен озо бүдүрери учун со-
циалистический мөрөй элбеде јайылып турганынан чокум
көрүнөт.

Темдек эдип городто бөс согор фабриканын да парт-
организациязын алгадый. Коммунисттердин бу коллек-
тивинө областын партийный организациясында парт-
документтерди эн озо солып баштаар күндү берилгени
јолду. Мында партиянын члендери ле кандидаттары ор-
тозында партийный кезедү алган кизи јок. Коммунист-
тер пландарды өйинен озо бүдүрери учун социалистиче-
ский мөрөйдө башкарып, коммунистический иштин мер-
гендүчилери болуп, партийный јакылталарды эрчимдү
бүдүрип, общественный жүрүмдө туружып јадылар. Парт-
организация ишмекчи коллективтин көдүрөөчизи, фабри-

кадагы ончо јакшынак керектердин баштаачызы болуп јат. Производствонун кирелтезин кӧдӧрери, технический ичкери ӧзӧм, иштин арбынын бийиктедери аайынча сурактар — онын тӧс ајарузында. Партийный организациянын чике амадулу ла турумкай ижи јакшы кӧргӧзӧлӧрге јетирет. Продукцияны садары ла иштин арбынын бийиктедери јанынан 1972 јылдын планы 110 процентке бӧткен. Бӧс согоочылар 1973 јылдын баштапкы айларында база јакшы иштегилеп јат. Ӗткӧн эки айдын туркунына продукцияны садар ла иштин арбынын бийиктедер план 102 процентке бӧткен. Партиянын члендери Л. И. Пьянкова, О. Б. Полевой ло онон до ӧскӧлӧри иштин графин озолоп, бу јылдын май, июнь айларынын чодына иштеп турулар.

Партийный документтерди солыырына белетенер тушта ичпартийный демократиянын сурактары онон ары чокумдалган, партийный јуундардын ийдези јаанаган, олардын тазыктыраачы учуры кӧдӧрилген.

Ченемел кӧргӧзер Горно-Алтайский јуртхозяйственный станциянын Алгаирдеги фермазынын парторганизациясында партийный јуундар коммунисттерди тазыктырар школ боло берген. Коммунисттер јуундарда туура салбас сурактарды шӧӧшкилеп јат. Партиянын члендери берилген јакылтаны канайда бӧдӧрип турганы керегинде отчеттор эдет. Коллективтин јадын-јӧрӧминин, ижи-тожынын ончо јаны партийный шинжӧде болор эдип, коммунисттер производствонун башка-башка участокторына тургузылган. Мында бастыразы 28 коммунист. Эки партийный группа тӧзӧлгӧн. Ферма социалистический мӧрӧйди эн озо баштаган. Ӗдӧп јаткан јылда коллективке КПСС-тин райкомынын ла аймакисполкомнын улалып јӧрер Кызыл маанызы эки катап берилген. Мындагы парторганизацияны азырал белетеер кухнянын ишмекчизи нӧкӧр Литвиненко башкарып јат.

Партдокументтерди солыырына белетенгениле кол-

бой кадрларды идейный јанынан тазыктырар, марксизм-ленинизмге үредер сурактарга ајару тыгый берген. Партийный строительствонын сурактарына јилбү кӱдүрилген.

Баштамы парторганизацияларда, партиянын горкомында ла райкомында качылар ла бюронын члендери кажы ла коммунистле танынан ӱткүргилеп турган собеседованиелер коммунисттерди тазыктырар ла олардын эрчимин кӱдүрер јакшынак арга боло берди. Бу ӱйдӱ андый собеседованиелер бир мунга шыдар коммунисттерле ӱткүрилген. Собеседованиелер коммунисттерге тузалу болгонын јүрүм кӱргүзет. Олардын кӱп сабазы общественно-политический јүрүмде эрчимдү турушкылай берген.

Партийный организациялар партийный кезедүлердин тазыктыраачы учурын кӱдүрери јанынан чокум иш ӱткүрип, јарабас кылыгыла ленинский партиянын члени деген бийик ат-нерезин ујатка түжүрип турган коммунисттерден јайымданып туру.

Партдокументтерди солып баштаганы парторганизациянын ијдезин, коммунисттердин эрчимин ле дисциплиназын бийиктедерине керектү јаан организационно-политический иш ӱдүп турган ӱй болуп јат. Је бу ишти божоп калган деп бодоорго јарабас. Партийный организациялар 1973—1974 јылдарда партдокументтер солырын КПСС-тин Тӱс Комитединин май айдагы (1972 ј.). Пленумынын јӱби аайынча ичпартийный јүрүмди оног ары тыгыдарына, хозяйственный ла культурный строительствонын бастыра бӱлүктериндеги партийный башкартунын эп-сүмелерин јарандыраарына тузаланар учурлу.

КПСС-тин Тӱс Комитединин май айдагы (1972 ј.). Пленумынын јӱбин бӱдүрери јанынан партийный организациялардын эткен ижин шиндегени бу керекте, јуулган јакшы ченемелле коштой, јаан једикпестер барын кереледи.

Парторганизациялар бастыра иштерин чокум политический ле хозяйственный задачаларла јуук колбулу өткүрип турулар деп айдарга болбос. Коммунисттер партийный јуундарда ла собеседованиелер тужында партийный ла хозяйственный органдарды критикалаганын бойынын өйинде көрөрине ајару јетирилбей јат.

Собеседованиелер јаантайын јакшы күүндү, ачык-јарык сдүп туру деп айдарга база болбос. Олор кезикте керектү белетениш јокко өткүрилет, калганчы өйдө дезе чек өткүрилбей барган. Ондой, Көксуу-Оозы, Турачак аймактардын кезик парторганизацияларында коммунисттер партийный јакылталарын канайда бүдүрип турганын јаантайын шинжүлейтени тззөлбөгөн.

Кезик баштамы ла цеховой партийный организацияларда партийный јуундар эйлү-эйнде өткүрилбей турган учуралдар бар. Олор кажы ла јерде коммунисттерди тазыктырар школ боло берген деп айдарга болбос, плановый јакылталардын, социалистический молјулардын бүдери учун олор каруулу болорын кезик јерде ксдүргилебей јат.

КПСС-тин Төс Комитединин «Партийный документтерди солыыры керегинде» май айда (1972 ј.) өткөн Пленумынын некелтелери аайынча цеховой парторганизациялардын эрчимин, коммунисттердин озочыл учурын көдүрери јанынан Ййиндеги совхозтын парткомынын отчедын бу јуукта КПСС-тин обкомынын бюрозында уккандар. Отчеттон көргөндө, партийный комитет, цеховой парторганизациялар бойынын ижинде јаан јастыралар эдип турган болтыр. Мында јуундар мендей-шиндей белетелет, шүүжүге учураган ла сурактар керектү шиндеш јогынан тургузылат. Јуунга керектү јөптин проекти белетелбейт, кезикте дезе јөп тө јарадылбайт.

Темдектезе, 1972 јылдын октябрь айында Кичү Јаламандагы отделениенин цеховой парторганизациязынын

јуунында КПСС-тин Төс Комитединин өдүп жаткан иштерди божодоры ла жаңы журтхозяйственный жылга беле-тенери керегинде Письмозын шүүшкендер. Андый жаан сурак аайынча жөп тө жарадылбаган, жүрүмге өткүретен иштер де темдектелбеген.

Парткомнын ла цеховой парторганизациялардын организационно-политический ижинин жабыс кеми совхоз-тын текши хозяйствайственный да керектерине коомой сал-тарын жетирет. Мында государственнй пландар жылдан жылга бүтпей жат. Башкараачы ишчилердин ижи учун каруулу болоры жабызадылган, партийный ла государственнй дисциплинаны бүдүрери уйан шинжүде. Парт-организациянын учурын керектү кемине жетире көдү-рерге, парткомго жаан иш өткүрер керек.

Парторганизацияларга жаантайын жаңы жиит улус ко-жулганы омордын эрчимин көдүретен төс айалгалардын бирүзи болуп жат. Турачак, Ондой аймактарда кезик парторганизацияларда бу иш уйан төзөлгөн. Мында пар-тияга кирип тургандарга жабыс некелтелер эдип турган учуралдар бар. Кезикте дезе коммунисттердин тоозын көптөдөри жаанынан чек иштебейдилер. Öткөн жылда Ту-рачактагы ла Дмитриевкадагы совхозтордын парторга-низациялардын ортозынан бир де ишмекчини партияга албагандар. Жиит коммунисттерле иш база өткүрил-бей жат.

Областьтын ишкүчиле жаткандары, бастыра совет-ский албаты чылап ок, бешжылдыктын үчинчи, төс учур-лу жылына кирдилер. Бу жыл анчадала журтхозяйственный производствонун ишчилерине уур башталып туру. Мын-дый айалгаларда төзөмөлдү болоры, дисциплинаны ты-ныдары сүреен керектү. Партийный организациялар, кажы ла коммунист промышленностьо, строителство, журт хозяйствоо жакылталарын жегүлү бүдүрери учун тартыжуны акту бойынын жозогыла баштаар учурлу.

Партийный организациялар албаты-хозяйствонун он-

чо бөлүктөрүнүн кадрларына некелтезин улам ла бийиктедери эн учурлу керек болуп браадыры. КПСС-тин Программанын ла Уставынын некелтелерин бүдүрзин, партийный ла государственнй дисциплинаны бир де буспазын деп, коммунисттерден оног до ары некеер керек.

КПСС-тин Төс Комитединин декабрь айдагы (1972 j.) Пленумында темдектелгени аайынча эмди кажы ла парторганизация бойынын чыдаганынын кемин, партийный жөптөрдү жүрүмгө өткүргөдй ийдезин сөстөр-лө эмес, керектин бойында көргүзөр учурлу.

В. ХАВБОШИН.

1972 ЖЫЛДЫН ИТОГТОРЫ ЛА БЕШЖЫЛДЫКТЫН УЧИНЧИ ЖЫЛЫНЫН ЗАДАЧАЛАРЫ

СССР-дин төзөлгөнүнүн 50 жылдыгы ла тогузынчы бешжылдыктын экинчи жылы болгон — 1972 жыл божоды. Горно-Алтайский автономный областын ла бистин көпнациональностуу социалистический государствонун төзөлгөнүнүн 50 жылдык юбилейин ижинде жаан жеңүлөр-ле уткып, колхозчылар ла журт хозяйствонун ишчилери, интеллигенция партиянын XXIV съезди тургускан зада-чаларды жадын-жүрүмде бүдүрерине жаан жөмөлтө эткен. Сткөн жылда областын журт хозяйствозынын жагыс ла аш жуунадарында эрчимдү туружып, озочыл ижиле мак-таткан 156 ишчизи Советский Союзтын ордендери-ле, медальдарыла кайралдаткан. 1972 жылда Бастырасоюз-ный социалистический мөрөйдө эрчимдү туружып, жаан жеңүлөргө јединген учун «Шебалинский» совхозты ла Кан-Оозы аймактагы XXII партсъездтин адыла адалган колхозты КПСС-тин Төс Комитеди, СССР-дин Верхов-ный Советинин Президиумы, СССР-дин Министрлери-нин Совети ле ВЦСПС Юбилейный Күндүлү Знакла кайралдаткан. Журтхозяйствонун производстводо једи-п алган бийик жеңүлөрин темдектеп ле СССР-дин төзөлгө-нүнүн 50 жылдыгына учурлап, Кош-Агаш аймактагы «Мухор-Тархата» колхозко РСФСР-дин Верховный Со-ветинин Указы аайынча СССР-дин 50 жылдыгынын ады адалган.

Областын ишкүчиле јаткандары 1972 журтхозяйст-венный жылдын государствого малдан алар продукция табыштырар планын бүдүрип салган. Темдектеп алга-жын, эт садары 103 процентке, сүт садары 101, түйк сада-ры 103, ноокы садары 107, агнын мүүзин садары 118

процентке бүткен. Өткөн эки жылдын туркунына область планга үзеери 17 мун центнер эт, 8 мун центнер сүт, 1800 центнер түк, 61 центнер ноокы, 4 мун килограмм аннын мүүзин табыштырган. Анчадала жаан жегүлерге Кан-Оозы, Майма, Шебалин, Кош-Агаш, Улаган аймактар јединген.

Өткөн уур айалгаларлу жылда областьтын партийный, советский ле јуртхозяйственный органдары мындыј јенүлерге хозяйстволорды билгир башкарганынын ла колхозчылардын, совхозтордын ишчилеринин, јурт хозяйствонин специалисттеринин көрүмјилү ижинин шылтузында јединген.

1971 жылдагызына көрө, государственого малдан алган продукцияны садары мынча кирелү көптөгөн: этти садары — 9,5 процентке, эмезе 23 мун центнерге, түкти 6 процентке, эмезе 1,7 мун центнерге, аннын мүүзин — 19 процентке. 1972 жылда сүтти саап алары ла государственого садары 1971 жылдагызынын ла кеминде артып калган.

Колхозтордо ло совхозтордо малдын тын-тоозы жылдын жылга көптөп, продуктивнозы бийиктеп туру. Өткөн жылда областьта кажы ла уйдан жылына орто тооло 1877 килограмман сүт саалган, кажы ла койдон 2,13 килограмман түк кайчылалган, кажы ла эчкиден 363 граммнан ноокы таралган.

Је кезик хозяйстволордын башкараачы ишчилери ле јурт хозяйствонин специалисттери астамду ла кирелтелү болгодый јангы ла озочыл ончо једимдерди производстводо тузаланып, ол ажыра иштеп алар баазы јенил, бийик чындыйлу ла арбын продукция эдип чыгарарын чике төзөп албагандар деп айдар керек. Онын учун областьта 5 хозяйство малдан алар кандый ла бүдүм продукталарды табыштырар албаты-хозяйственный планы бүдүрип болбогон, 11 хозяйство сүттин планын, 13 хозяйство түктин планын бүдүрип болбогон.

Көксуу-Оозынын совхозторы государственого 12 мун

центнер сүт јетире табыштырбаган. Турачак аймактын совхозторында зоотехнический ле ветеринарный ишти коомой башкарган керегинде, андагы уй-малга бруцеллез ло ящур деп југуш оорулар табарган. Онон улам аймак сүт садар государственный планды база бүдүрип болбогон, уй-малдын тын-тоозы пландалганынан 119 тынга астаган. Бу өрөги айдылган једикпестердин керегинде область 1972 јылда государството сүт садар планды јетире бүдүрип болбогон.

Областын хозяйстволорына эмди, тогузынчы беш-жылдыктын үчинчи жылында, ижин чике төзөп, јангыс ла быјылгы албаты-хозяйственный пландарын јенүлү бүдүрерге эмес, өткөн жылдын планы аайынча государството јетире садылбаган продукцияны јетирезин табыштырарга бастыра арга-күчин тузаланар керек.

1973 јылда бистин область государството 263600 центнер эт, 430 мун центнер сүт, 27100 центнер түк ле 457 центнер ноокы табыштырар учурлу.

Темдектелген программаны бүдүрерге бис бастыра бар резервтерди тузаланар, ишти билгир башкара, кымакай болорынын ээжилерин бүдүрер, дисциплинаны тынгыдар учурлу. Мынан өскө арга бисте јок — деп, Л. И. Брежнев 1972 ј. декабрь айда КПСС-тин Төс Комитединин Пленумында айткан.

КПСС-тин Төс Комитединин, СССР-дин Министрлеринин Совединин ле ВЦСПС-тин «1972—73 јылдардын кыш өйинде малдын продукталарын иштеп аларын ла белетеерин көптөдөри учун малчылардын Бастырасоюзный социалистический мөрөйин элбедери керегинде» јөбин жүрүмде бүдүрип, партийный, советский, профсоюзный ла јуртхозяйственный органдар бастыра колхозчылардын, совхозтордын ишчилеринин, фермалардын коллективтеринин, колхозтордын ла совхозтордын бригадаларынын ортодо массово-политический ишти јарандырып, улусты эрчимдү ишке көдүрер учурлу.

Ороонго сүтти, этти, түкти ле малдан алар ёскё дё продукталарды көптөн берерге кажы ла хозяйството, кажы ла районго алынган молжуларын бүдүрип, эмди жаскы кыра ишке жакшы белетенип алар керек.

Малдын тын тоозын көптөдөр лё онын продуктивнозын бийиктедер планды женүлү бүдүрерге малга көп азырал керек болуп јат. Је бисте азырал белетеер култура-лардын түжүми эмдиге ле сүреен јабыс. Азыралга үрен-деп турган аштын бир гектардан алып турган түжүми 8 центнерден ашпай јат, көп жылдарга улай өзөр өлөннин түжүми 15 центнерден, силос эдер културалардын түжүми 130 центнерден, јерлик ёлөннин түжүми 5—6 центнерден өтпөй јат. Ёлсн чабатан јерлерди агаш-таштан ару-таар ла ёлөннин койылтар иштер бисте база да јаан једик-пестү өдүп јат. Азыралга өскүрер културалардын, картошконын үренин белетеер, малдын азыралын кожумак-тап, јарандырап иштерге керектү ајару эдилбей јат. Белетеп алган азыралды аайлу-башту чыгымдаары керегинде кичеемел ас.

Областын хозяйстволорында быјыл мал кыштадары кату айалгада өдүп јат. Онын учун јурт хозяйствонин ишчилери общественный малды кыштадарында бар једикпестерди тургуза ла јоголтор учурлу. Малга азыралды кожумактап ла ооктоп кайнадарынын ла химический јарандыраарынын ээжилерин буспай бүдүрип, малга үзее-ри азырал таап, белетеерин чике төзөп алала, арткан азыралга кату учет тургузып, кымакайлап чыгымдаар керек.

Тургуза ёйдё јурт ишчилердин алдында турган эн каруулу задачалардын бирүзи — 1973 жылдын кыра ижине бастыра јанынан белетенип алары болуп јат. Керектү үренди бүткүлинче белетейле, бастыра техниканы өйлү-өйинде ремонттоп, керектү органический ле минеральный удобрениенин пландалган кемин бүткүлинче кыраларга тартар керек. Кыраларды тузаланарын јарандыраарына

ла оноң бийик түжүм жуунадарына эмди анчадала јаан некелте тургузылып јат.

Олөң жуунадарын толо механизировать эдерине, мал-га үзеери азырал табарына, азырал белетеер ишке аңылу бригадалар, отрядтар ла звенолор төзөп аларына база јаан ајару салар керек. Кыра ижинде ле өлөң ижинде тургандарды моральный ла материальный јанынан јил-биркедерин чике төзөп аларына јаантайын ајару эдер керек.

Областьтын бастыра производственный коллективтери, кажы ла коммунист, јурт хозјайствонун бастыра ишчилери 1973 јуртхозјайственный јылга алынган молјуларын бүдүрери учун тартыжып, производство иштин дисциплиназын тыгыдарына, кажы ла ишчи бойынын кереги учун каруулу болорын тыгыдарына бастыра бар арга-күчин, билгирин салып иштеерине јединери — эмдиги өйдө эн каруулу задачалардын бирүзи.

Ю. СЕРЕБРЯНСКИЙ,

КПСС-тин обкомынын јуртхозбөлүгинин заведующийи.

АГИТАТОРЛОРДЫН ЛА ПОЛИТИНФОРМАТОРЛОРДЫН ЈАСКЫДАГЫ КИЧЕЕМЕЛИ

Бистин областьтын ишкүчиле јаткандары, бастыра советский албаты чылап ок, КПСС-тин XXIV съездинин јөптөрин јүрүмде бүдүрери јанынан көдүрингилү иштеп турулар. Өткөн јылда промышленностьын ишмекчилери, кыра-јалан ижинин ле фермалардын ишчилери беш-јылдыктын экинчи јылын јенүлү божоткылаган. Јүстер тоолу озочылдар ордендерле, медальдарла кайралдаткан.

Эмди олордын алдында 1973 јылга алынган социалистический молјуларын ак-чек бүдүрер јаан задача туруп јат. 1973 јыл аңылу учурлу — ол үчинчи, көп јанынан бастыра бешјылдыкка камаанын јетиретен јыл деп, КПСС-тин Төс Комитединин Генеральный качызы нөкөр Л. И. Брежнев темдектеген.

Бис тогузынчы бешјылдыктын үчинчи јылына кирген. Пландарды ла молјуларды бүдүрери дезе јангы јылдын баштапкы күнинен ала башталат деп, албаты-јон айдыжат. Февраль, март айларда јурт хозјайствонун ишчилери эчкилердин ноокызын тарап, койлор төрөдип, јаскы кыра ижине белетенип, анчадала эрчимдү иштейдилер. Койлор төрөдөри малчыларга малдын тын-тоозын көптөдөри учун тартыжунын көргүзүзи, олордын күч кысканбай эткен ижинин итогы болуп јат. Кой-эчки төрөдөр лө ноокы тараар өйдө массово-политический иш малчыларга јууктадылар, кызыл толуктарда өткүрилер учурлу. Ол эрчимдү күндерде улуска ајаруны кезек те сйгө ујададарга јарабас. Улустын оног бийик једимдерге једерге турган күүнин јаантайын јөмөөр лө өскүрер, кажы ла кижии текши өмөлик иш канайда өдүп турганын билзин деп кичеенер керек.

Кезик колхозтордын ла совхозтордын башкараачылары иштин кидим ойинде куучын-беседалар откюрерге бош жок деп бодойдылар.

Политинформаторлор ло агитаторлор улуска текши салтар жетиреринин эп-сумелерин кажы ла кижиле алдынан башка откюретен тазыктырулу ишле колбоп турар учурлу. Коп улус жууларын сакыбай, бу ишти турлуларда, апитпункттарда откюрер керек. Журтхозяйственный иштердин кидим ойинде политинформатордо эмезе агитатордо улуска жаан куучын айдар арга жок. Андый учуралда танынан куучын-беседа откюрерин тузаланар керек. Мынызы анчадала малдын турлулары бой-бойларынан ыраак турган жерлерге келижип жат. Айла турлуларда да эки-уч кижиден ле болуп турат. Онын учун агитатор эмезе политинформатор куучын-беседазын кыскарта откюрзе жакшы. Керек дезе жагы газет те кычырганы эмезе орооннын журуминде, онын тыш жагында кандый солундар да барын куучындаганы жаан учурлу болор. Ненин учун дезе койлор тородор иштин ле жаксы кыра ижинин ойинде улуста кезикте газет те кычырар, радиоло калганчы солундар да угар арга жок болот.

Журум партийный организациялардан идеологический ишти башкараарын узук жогынан жарандырзын деп некеп жат. Мында тос учурлузы откюрилген иштердин тоозы эмес, олардын улуска тузалу болорын кодургени. Кандый бир ишти текши калыкла эмес, чокум улусла откюрер деп темдектелген болзо, жагыс ла бу учуралда ол амадузына жедер.

СССР-дин беженжылдыгына учурлай КПСС-тин Тос Комитединин, СССР-дин Верховный Совединин ле РСФСР-дин Верховный Совединин кожо откюрген торжественный заседаниезинин документтериндеги ле материалдарындагы идейно-теоретический положениелерди ле политический туп шүүлтелерди калык-жоннын ортозына элбеде таркадары ла оларды коммунисттер ле об-

ластын бастыра ишкүчиле јаткандары терен үренери бүгүн партийный организациялардын ижинин төзөлгөзи болор учурлу. Андый јастыра шүүлтени туура эдер керек. Улусты ижинен айрыбай, куучын-беседаларды өткүрер арга да бар, керектү де. Көп агитаторлор, политинформаторлор малчыларга куучын айдып турат. Улус, темдек-тезе, бүгүн кем озолоп, кем сондоп турганы, озочылдардын ченемели керегинде јетирүни күүнзеп угуп, мал ижиндеги кидим өйди теренжиде билип, текши керекке акту бойынын јөмөлтөзин јетирерге кичеенип јат.

Политический агитацияны онон ары јарандырары — партийный организациялардын эн јаан задачаларынын бирүзи. Мында једим көп келтейинен партком, партбюро агитаторлорды ла политинформаторлорды канайда талдап, тазыктырып ла олордын ижин канайда шинжүлөп турганынан қамаанду. Агитатор, политинформатор эдип тоомјылу, күндүлү улусты көстөгөн јерде политический сөс калык-јоннын јүрегине, санаазына эн кыска јолло једип јат.

Қан-Оозы аймакта XXII партсъездтин адыла адалган колхозтын, Ондой аймакта Кенгидеги совхозтын партийный организациялары јакшы эткилеген: баштапкы хозяйстводо агитатор эдип СССР-дин Верховный Совединин депутады старший койчы Бадакин Василий Петпеевич, экинчи хозяйстводо дезе КПСС-тин XXIV съездинин делегады старший койчы Тужулкин Бабый көстөлгөн. Ыныргыдагы ла Шебалиндеги совхозтордын директорлоры В. Е. Плетенецкий ле В. А. Синцов, Ондой аймакта Карл Маркстын адыла, Қош-Агаш аймакта СССР-дин 50 жылдыгынын адыла адалган колхозтордын председатели Г. А. Чунжеков, Т. Сейсекенов ло көп тоолу онон до өскөлөри јакшынак политинформаторлор болуп турулар.

Је массово-политический ишти өскөлөрине јозок болуп болбос, коммунистический строительстводо јаңы је-

димдер алары учун тартыжуны тѳзѳбѳй, социалистический мѳрсйдинг озочылы болбой турган улус ѳткѳрер болзо, тузалу агитацияга иженерге кѳч.

Бешјылдыктын ѳчинчи јылынын плановый јакылталары сѳрекей јаан болуп турганын бастыра ишкѳчиле јаткандарга јартап берер керек. Тузаланарына ла накоп-лениеге барып турган национальный кирелтени 1972 јыл-дагызынан 6 процентке кѳптѳдѳри темдектелип јат (ол тоодо производствонинг средстволорын эдерин — 6,3 процентке, албаты тузаланар немелер эдерин — 4,5 процентке). Капитальный вложениелердинг текши кемин 96 миллиард салковойго јетирери темдектелген, онызы 1972 јылдагызынан 3,5 процентке кѳп. Транспорттын бастыра бѳдѳмдерининг кош тартар аргазы 5,6 процентке, государственнй ла кооперативный садунинг рознич-ный товарообороды дезе 5 процентке кѳптѳѳр учурлу.

Ишкѳчиле јаткандардын јѳрѳмининг материальный ла культурный кемин оног ары кѳдѳрери јанынан јаан иш-тер ѳткѳрери темдектелет. 1973 јылда кижѳ бажына ре-альный кирелтелер 1972 јылдагызынан 4,5 процентке кѳптѳѳр учурлу. Текши площади 117,6 миллион квад-ратный метр туралар тудары темдектелет, онызы тогу-зынчы бешјылдык планда темдектелгенинен 2,3 миллион квадратный метрге кѳп. Ѳредѳнинг, культуранын ла су-кадык корыырынын, садунинг ла общественный курсак-таныштын учреждениелери оног ары ѳзѳп кѳптѳѳр.

Је хозяйственный пландарды улус бѳдѳрип турганын кажы ла кижѳ билер. Бешјылдыктын ѳчинчи јылынын планын бѳдѳрерге, бастыра ишкѳчиле јаткандардын јаан творческий ийдези, турумкай баштанкайы керек, ненин учун дезе, СССР-динг беженјылдыгына учурлалган тор-жественный заседаниеде нѳкѳр Л. И. Брежневтин айт-каны аайынча, «станоктор јанында эмезе кыра-јаланда, мал ѳскѳрер фермада, научный шинжѳлер ѳткѳрер ин-ститутта эмезе јѳзѳн-базын болуш јетиреринде иштеп

турган улус керекке акту жүрепинен, акту күүнинен беринбезе, эн јакшы да пландар бүтпей калар».

Улусты ак-чек, күч кысканбас ишке көдүрери, беш-жылдыктын үчинчи жылынын плановый јакылталары ла бийик социалистический молжулар јенүлү бүдерин јеткилдеери — партийный организациялардын ла агитационно-массовый иш өткүрип турган активтин туура салбас задачасы. Олор бойлорынын коллективтерин элден ле озо албаты-хозяйстводо бар ичбойындагы резервтерди канча ла кире јакшы тuzаланары учун, общественный производствоны ончо аргаларла арбындадары учун, иштин арбынын там ла өскүрери учун јана баспас тартыжуга көдүргилеер учурлу.

Массово-политический ишти өткүрерине областьта КПСС-тин райкомдорынын докладчиктеринин јаан пруппалары төзөлгөн, 4447 агитатор, 941 политинформатор, «Знание» обществонын эки муннан ажыра лекторлоры бар. Бастыра бу ийде-күч хозяйственный задачаларды идеологический јанынан јеткилдеерине ууландырылар учурлу. Је јангыс ла активисттердин билерине ле ол төс јуртхозяйственный иштер башталарынан озо өткүрилген семинарларга иженерге јарабас. Хозяйстволордын башкараачылары, партийный комитеттер политинформаторлорго, агитаторлорго болужын јаантайын јетирер учурлу. Јуртхозяйственный иштер канайда өдүп турганы керегинде јап-јангы јетирүлер олордо јуулып јат, олор идеологический ишчилерди ол солундарла таныштырар, ајарузын иште эн јаан једимдер алган нөксрлөрдин ченемелине, бар једикпес-тутактарга ууландырар учурлу.

Эзочыл ченемелди ишкүчиле јаткандардын ортозына таркадар эп-сүмелер жүзүн-башка. Бистин бастыра аймактарда магнитофонды тuzаланар арга бар. Эзочылдын куучынын магнитофоннын лентазына бичип алала, онон оны өскөлөрине угарга берер аргалу. Эзочылдардын че-

немелин стенгазет, јуучыл листок, кўнўн сайынғы бюл-летень ажыра таркадарга јараар. Озочылдардын чене-мелин ле једимдерин коллектив канча ла кире тўрген билип алганы јаан учурлу.

Улуска идеологический ле политический салтар јети-рерининг ончо кеберлерин тузаланар, 1973 јылдын эконо-мический программасын ла бешјылдыкты бўткўлинче бўдўрери учун тартыжунын учурын јартап берер керек. Массово-политический ишти башкарары јанынан партий-ный организациялардын тўс задачазы шак онызында.

Партийный комитеттер ле партбюролор иштеп јаткан коллективтерди мергендў ишке ууландырып, улусты он-чо резервтерди иште тузаланарына кўдўрип, бешјылдык-тын ўчинчи, тўс учурлу јылынын јакылталары јенўлў бўдерине ле ажыра бўдерине једип алар учурлу.

П. ЮДАКОВ.

ОБЛАСТНОЙ СОВЕТТИҢ I СЪЕЗДИ

Кажы ла албатынын жүрүминде ырысту учурал, сүүнчилү күн, жаркынду байрам бар. Туулу Алтайда журтап жаткан албатылардын жаркынду жаан байрамынын бирүзи автономный область тѳзѳлгѳни болуп јат.

В. И. Ленинниҥ ле Коммунистический партиянын баштанкайыла Бастырароссийский Тѳс Исполнительный Комитеттин 1922 жылда 1-кы июньдагы јѳби аайынча Туулу Алтайда автономный область тѳзѳлгѳн. Онызы Совет јан јенген шылтузында социальный ла национальный базынчыкты јоголтконын керелегени болуп јат.

1923 жылдын апрель айына јетире јербойындагы јанды революционный комитеттер башкарган, олар Совет јаннын удурумга турган чрезвычайный органдары болгон.

Автономный область тѳзѳр керегинде јетирүни областын ишкүчиле јаткандары сүреен јаан учурлу керек деп уткыган. Алтай албаты журтаган волостьтордо ревкомдор съездтер ѳткүрип, Туулу Алтайда тагынан автономный область тѳзѳриле колбулу сурактарды шүүшкен.

РКП(б)-нин обкомынын ла облревкомнын башкартузыла 122 журттын ла 22 волостын Советтерине выборлор ѳткүрилген, олардын баштапкы ла съездтеринде бастыра јан ревкомдордон албатынын чыгартылу улусынын органдарына — Советтерге табыштырылган. Областной Советтин съезди ле ондо тудулган исполнительный комитет Туулу Алтайдагы автономный областьтын эн бийик башкараачы органы болуп јат деп, ВЦИК-

тин автономный областты тӱзӱсри керегинде јӱбинде айдылган. Областной Советтин I съезди јууларына јетире автономный областта текши јанг революционный комитетке берилип јат, областтын Совединин съездин јууры — онын эн јуук задачазы деп, ВЦИК-тин ӱрӱ айдылган јӱбининг 2-чи параграфында айдылган.

Туулу Алтайдын ишкӱчиле јаткандарынын Советтеринин баштапкы областной съезди 50 јыл мынанг озо, 1923 јылда 1-кы майдан ала 6-чы майга јетире, Улалу јуртта ӱткӱн. Съезд Баштапкы майда ачылганы база да темдектӱ. 1-кы Майды, телекейлик пролетариаттын байрамын, ол сӱйдӱ «Интернационалдын кӱни» деп айдатандар. Анайдарда, ол тушта улус областной Советтин I съезди јангыс ла областтын, орооннын ичјанында учурлу эмес, телекейлик интернациональный учурлу деп кӱрӱп турган.

Съездте 137 делегат турушкан. Съездке келген делегаттар волостной ло јурт Советтердинг съездтеринде тудулган, олар областтын ишкӱчиле јаткандарынын ончо бӱлӱктерининг чыгартылу улузы болгондор. Олардын тоозында 74 кижии — РКП(б)-нинг члени ле кандидады, 8 ишмекчи, 84 крестьян, 20 малчы, 9 ӱй кижии, 41 кижии волисполкомдордын председателдери ле члендери, 58 кижии јуртсоветтердинг председателдери ле члендери; 81 орус, 51 алтай кижии, украин ле казах улус эки кижиден, литов ло эстон улус бир кижиден болгон.

Областной ревкомнын председатели Никита Федорович Иванов (бу съездте облисполкомнын председателине тудулган) съездти ачар алдында айткан куучынында Туулу Алтайдын ишкӱчиле јаткандарынын јӱрӱминде Советтердинг баштапкы съездининг јаан учурын темдектеген.

Съездтин делегаттары бир кижидий кӱӱниле съездке В. И. Ленинге баштаткан Кӱндӱлӱ Президиум тудала, иштеер президиумга 10 кижии тудуп алды. Съездтин пред-

седателине Н. Ф. Ивановты ла качызына И. М. Малков-
ты туттылар.

Съездти бир канча организациялардын адынан чы-
гартылу улус уткыган. Келип болбогондоры уткуулду те-
леграммалар, почтограммалар, письмолор ийген. Съезд-
те баштапкы сөс алып, уткуулду куучынды Российский
Коммунистический партиянын обкомынын члени Берде-
ревский айтты. Ол обкомнын адынан съездке јаан једим
ле јакшы иш күүнзеди. РКП-нин Төс Комитединин Си-
бирьдеги бюросынын ла Сибирьдеги Революционный ко-
митеттин адынан съездти Копяткевич уткыган. Олордон
өскө, уткуулду куучынды областьтын профсоюзный орга-
низацияларынын адынан Зыкова, РКСМ-нин областной
комитединин адынан Г. Страус айттылар.

Съездтин адына Алтайский ле Семипалатинский губ-
исполкомдордон, Кош-Агашта јаткан улустын адынан
келген уткуулду телеграммаларды, јурт хозяйствонун,
анчылардын, кустарно-промысловый ла кредитный коо-
перативтердин областной биригүзинин уполномоченный-
ларынын съездинен, связьтын ишчилеринин комитеди-
нен келген уткуулду бичиктерди съездтин председатели
делегаттарга кычырып берди.

Улалуда Туулу Алтайдын областной Совединин баш-
тапкы съезди ачылып јат деп угала, Күнбадыш Монго-
лиянын Јашөскүриминин Революционный Союзынын
бюросы Қобдо городтон јылу уткуулду бичикти бойы-
нын элчизи ажыра ийген. Бу бичикке јашөскүриминин
краевой бюросынын председатели Робдан ла јашөскү-
римнин Коммунистический Интернационалынын инструк-
торы Ф. Коняев кол салгандар. Съездтин председатели
Н. Ф. Иванов бу бичикти кычырып ийерде, делегаттар
оны экпиндү колчабыжула уткыгандар.

Съездтин адына келген уткуулду телеграммаларды
ла письмолорды съездтин президиумынын члени М. Ко-
чеев, алтай делегаттар јарт билзин деп, алтай тилге кө-

чүрип берген. Онын кийининде съезде эткен докладтарды, андагы јөптөгөн јөптөрдү, съездтин ийген уткуулду бичиктерин ле кычыруларын — ончозын Қочеев алтай тилге жөчүрип кычырган.

Съезд областьта государственный аппаратты төзсөр, экономиканы ла культураны өскүрер төс сурактарды шүүшкениле, јаннын башкартузын Совет колго алганыла темдектелген. Съездтин делегаттары мындый сурактар шүүжип көргөндөр:

1. СССР-дин тышјанындагы ла ичјанындагы айалгазы.

2. Облревкомнын ла ОблЭКОСО-нын (областной экономический совещаниенин) отчетный доклады.

3. Јербойынан докладтар.

4. Национальный сурак.

5. Советский строительство.

6. Коммунальный бөлүктин доклады.

7. Јурт хозяйствоны көдүрер задачалар.

8. Деремнедеги налогтор керегинде политика.

9. Албаты үредүзинин бөлүгинин доклады.

10. Областной исполнительный комитетти тудары.

11. Өскө сурактар.

Съезд өрө айдылган кажы ла сурак аайынча јөп (резолюция) јарадып алган. I съезди өткүреринде РКП(б)-нин камааны јаан болгон. Съезд көп саба јөптөрин РКП(б)-нин бөлүгинин (фракциязынын) шүүлтези аайынча јараткан.

СССР-дин тышјанындагы ла ичјанындагы айалгазы керегинде докладты Сибревкомнын чыгартулу кижизи Қопяткевич эткен. Облревкомнын ижи керегинде отчетты ревкомнын председатели Н. Ф. Иванов эткен. Ол бойынын јаан докладында Туулу Алтайдагы автономный областьтын государственный аппаратадын төзсөрине, экономиказын ла культуразын өскүрерине областной ревкомнын ууландырылган иштерин, төс органдарла кан-

дый колбулу болгонын, областной Советтин I съездин белетегени керегинде ле бу иштерди бүүдүрерде учураган буудактарды темдектеп, оного ары кандый иштер өткүрөрүн чокум жартаган.

Облревком Туулу Алтайдын ишкүчиле жаткандарын бандиттерле тартыжарына көдүрүп, бандитизмди жеңип чыгала, жайрадылган хозйствоны өнжидер иштер өткүргөн.

Облревком 1922 жылда 3 августтан ала 1923 жылда 1 апрельге жетире, 64 заседание өткүрүп, анда 388 сурак көргөн. Бу сурактардын тоозында областты ла онын государственнй аппаратадын тззööri керегинде 35 сурак, квартира керегинде — 30, жер керегинде — 11, налогтор керегинде — 14, связь керегинде — 12, албатынын үредүзи керегинде 21, су-кадык корыыры керегинде — 14, облревкомнын хозйственнй жүрүми керегинде 41 сурак көрүлгөн.

«Облревком коштой жаткан албатыларла эн ле жакшынак колбуларлу болорго ууландырылган иштер өткүрүп жат» — деп, Н. Ф. Иванов бойынын докладында айткан. Туулу Алтай Алтайский губернияга кирип турганын темдектеп, областта губернияла жакшы колбулар барын көргүсти. Область түштүк жанында Күнбадыш Монголияла колбуларын база баштап жат деген. Темдектезе, автономный область тззöлгөн кийининде МНРПнин ла РСМ-нин Кобдодогы организациялары Туулу Алтайдагы облревкомнын председателинин адына 1922 жылда 13 ноябрьда жылу уткуулду письмо ийген. Бу письмого каруу эдип облревком Кобдодогы организацияларга 1923 жылда 16 февральда письмо ийген. Бу эки документти съезде жарлап ийерде, делегаттар оорды бийик көдүринилү уткыдылар.

Иванов бойынын докладында областной революционнй комитеттин ижи божогонын, ончо жан областной Советтин съездине — автономный областтын государ-

ственный јанынын эн бийик органына табыштырылып јатканын айткан.

Советский строительство керегинде докладты П. И. Васехо эткен. Автономный областьтын тös јеринде ле јербойында Совет јаннын органдары РСФСР-дин Конституциязы аайынча тösöлип турганын Советтердин 1-кы съезди бойынын јöбинде темдектеген. Областьта јаннын эн бийик органы ишмекчилердин, крестьяндардын ла кызылчерүчилердин депутаттарынын Совединин областной съезди, съездтердин ортозында дезе — съезде тудулган исполнительный комитет болуп јат, область ВЦИК-тин ле Сибревкомнын башкартузына кирип јат деп, съезд бойынын јöбинде база темдектеген.

Съезд советский строительствонын јаан учурын темдектеп, иштеги једимдер советский аппаратты тынгытканынан камаанду болгонын јарт көргүскен.

Съезд национальный сурак аайынча алтай ла öскö улус ортодо öштöжстöнин токтодоры керегинде јöp чыгарып, ончо ийде-күчти Республиканын экономический айалгазын тынгыдарына, город ло деревне ортодо бек колбулар тургузарына кычырган, Коммунистический партияны дезе оок албатылардын јилбүлеринин корычызы деп көргөн. Советтерде партиянын политический башкартузын тынгыдары керегинде съездтин кычырузында айдылган.

РКП-нин областной комитединин качызы П. Я. Гордиенконын шүүлтези аайынча, I съезд 17 кижини областной исполнительный комитеттин члендерине ле 7 кижини кандидаттарына јангыс үнле тудуп алган. Баштапкы обл-исполкомнын председателине Н. Ф. Иванов, члендерине Ч. Апаятов, В. К. Манеев, И. С. Алагызов, И. И. Зяблицкий (алтайлар), В. В. Герасимов, И. М. Малков, Мотовилов (орустар), Я. А. Алдер (латыш), П. И. Васехо (белорус) база öскöлөри де тудулган.

Облисполкомнын члендеринин кандидаттарына

алтайлар И. С. Алагызов. М. М. Кочеев, орустар А. Н. Данилов, С. И. Комкин, шор М. И. Бедереков, казах А. Мандыканов, эстон А. Д. Парк тудулгандар. Мынанг көргөндө, жангыс ла Советтин делегаттары жүзүнбашка национальностту улус болгон эмес, I съезде тудулган облисполком до бойынын национальный бүдүм аайынча интернациональный болгон.

Съезд өдүп жаткан күндөрдө РКП(б)-нинг XII Басты-рароссийский съездинин туружаачызы, партиянын обкомынын качызы П. Я. Гордиенко жанып келген. 3 майда ол областной Советтин делегаттарына партиянын XII съезди жерегинде кыска куучын айдала, Владимир Ильич Лениннин су-кадыгынын айалгазы жерегинде жетирү эткен. Гордиенконын жетирүзи аайынча съездтин жарадып алган резолюциязы Туулу Алтайдын ишкүчиле жаткандары ла жербойындагы Советтери телекейде баштапкы социалистический государствонун тсзөөчизин — В. И. Ленинди сүреен тооп турганын жерелеген. Сүүген башчынын су-кадыгы ондолып турганына сүүнгенин темдектеп, съезд мындый жөп чыгарган: «Бистин кару башчыбыстын нөк. Лениннин су-кадыгына килемји жетирзин деп, РКП-нинг Төс Комитедин, ВЦИК-ти сураар. Ненин учун десе нөк Лениннин су-кадыгы биске Октябрьский революциядый ок баалу болуп туру».

Баштапкы областной съезд бир канча жерлерге уткуулду письмолор ийген. Темдектезе, андый письмолорды III Коминтернин Исполкомына, РКП(б)-нинг Төс Комитедине, ВЦИК ле СНК-га, Национальносттордын жереги аайынча албаты комиссарга И. В. Сталинге, Сибревкомго, Монгольский Албаты Революционный партиянын Күнбадыш Монголиядагы уполномоченныйына ла МНРП-нинг ле МРСМ-нинг Кобдодогы организацияларына ийген.

Оныла коштой, съезд эки кычыру жарадып алып, эл-жонго таркаткан. Бу кычырулардын бирүзин съезд об-

ластьтын ишкүчиле јаткан эл-јонына, экинчизин дезе ишкүчиле јаткан алтай улуска ийген.

Туулу Алтайдагы эки орден тагынган автономный областьтын историясында 50 јыл мынанг озо болгон областной Советтин съездинин учуры јаан. Онын јакшынак јөптөрин делегаттар Туулу Алтайдын текши талаларына јетирип, ишкүчиле јаткан эл-јонло кожо, Коммунистический партиянын баштаганыла, чике бүдүргенинин шылтузында кыска өйдин туркунына бистин область јаан једимдерге једип, чечектелип өзө берген. I съездтин јараткан јөптөринин бир кезеги эмдиги де өйгө јетире бойынын учурын јылытпаган.

С. ТЮХТЕНЕВ,
юридический наукалардын кандидады.

ЭМДИ ЈУУК КҮНЧЫГЫШ АРТКАН

Вьетнамдагы катуу айалганы аайлаган кийининде телекейдеги албаты-јон бистин планетабыстын база бир «кызу» јериндеги — Јуук Күнчыгыштагы айалганы ширтеп көрүп туру.

Вьетнамдагы айалганы политический јанынан аайлаганы «чагыштырулу өскө дө айалгаларга амыр-энчү, чындык јөп табар, военный јеткердин эмдиге ле бар, элден ле озо Јуук Күнчыгышта бар төзөлгөлөрин јоголтор аргалу болуп турганын керелеп јат» — деп, КПСС-тин Төс Комитединин Генеральный качызы нскөр Л. И. Брежнев темдектеген. Јуук Күнчыгышта јуу-чак башталганынан бери алтынчы јыл браадыры. Је андагы айалганын ондолуп турган кирези јок. ООН-нын јөптөрин керекке бодобой, Израильдин олјочылары јуулап алган јерлерди колында тутканча ла.

Израильдин олјочыл политиказынын төс амадулары бир де кубулбаган; арабтардан јуулап алган јерлерди ойто бербей, кемнен де јөп јогынан Израильге бириктирип алала, онын кийининде бу болуп калган керек деп, юридический јанынан законды салары.

Болуп калган керектин политиказын өткүрип, Израиль олјолоп алган јерлерден араб албатыны чыгара сүрүп, анда еврей улусты јуртадып, арабтардын јерлерин тыгыда тузаланып јат. Олјологон јерлерде израильтяндардын 47 јурты эмди де төзөлип калган. Промышленный объекттер тудулып, јолдор јазалып ла оног до өскө иштер өткүрилип јат.

Јерлер јуулап алып турганын актаарга, сионисттер-

дин јаандары бастыра еврейлерди јангыс јерге јуур керек деген шүүлтени тузаланадылар. Сионисттер мынайып шүүнгийт: ончо еврейлер — санаазында сионисттер, оларго государство ло берзеер — олар анаар ончозы јуулып барар. Је онызы көк төгүн эрмек. Јирме беш жылдын туркунына США-нын 6,5 миллион еврей албатызынын Израильге жүк ле 40 мун кижикөчүп барган. Ненин учун андый ас улус оноор көчкөн? Байла, ол улус Израильди эмес, США-ны бойынын төрөли деп бодоп ат. Израильдин бойынын да јирме беш жылга улай государство болуп турганы сионисттердин төс шүүлтези јайрадылганын керелейт. Израиль еврейлерге күүнзеген јер болуп калбады.

Айалганы катуландырып сионисттердин башкараачылары база бир амадузына једерге кичеенет. Олар капиталистический ороондордын еврейлеринен Израильге јаан болуш аларга амадагылайт. Гран ары јанынан алып турган акча-јөөжөнүн 80 процентке шыдары американский долларларла келет. США-да сионисттердин организациялары жылдын сайын 20 мун кире «бийанду» вечерлер өткүрип, анда Израильге болуш эдип акча-јөөжөүп јадылар. Андый болушты еврей улус бойынын күүниле јетирип туру дегени алаңзылу ла неме.

Израильдин төзөлгөнине ле ала военный политика онын төс ајарузында деп айдарга јараар. Онын регулярный черүзинин тоозы 80 мун кижиге, толо мобилизация тушта дезе 300 мун кижиге једип јат. Черүде турар өй 30 айдан 36 айга јетире улалат. Черүге бала-барказы јок үй улусты база алгылап јат, олар черүде орто тооло 20 ай болгылайт. Черүден јанып келген согында 49 јажына јеткелек ончо эр улус ла 34 јашка јетире үй улус резервке бичилип, жылдын ла (көп сабазында бир айдын туркунына) военный белетеништи јангыдан өдүп јат.

Военный белетеништерле колбулу чыгымдар 1971 жылда государственный бюджеттин 70—75 проценти

болгон. Израиль жылдыг ла военный амадуларына орто тооло кижн бажына 483 доллар чыгымдап јат, онызы јер-телекейде кандый ла ороон чыгымдап турганынан чик јок көп. Израильдин военный промышленнозы жүзүн-базын бүдүмдү 600 кире јуу-јепсел ле ок-тары, ол тоодо реактивный самолеттор, ракеталар, артиллерийский орудилер, минометтор ло оног до эскөзин эдип чыгарат. 1971 жылда Израильдин 1 миллион ишмекчизинен ле служащийинен 200 муннан ажыразы военный заводтордо иштеген.

Бойынын политиказында сионисттер США-нын болузына јөмөнөт. Јаңыс ла 1970—71 финансовый жылда Вашингтон Тель-Авивке 1 миллиард доллар военный кредиттер берген. 1967 жылдан 1975 жылга јетире Израиль США-дан ла өскө ороондордон 9 миллиардка јуук акча аларга иженет. Акча-јөөжөлө болуш јетиргенинен башка, Бириктирген Штаттар Израильге јап-јаңы военный техниканы, ол тоодо «Фантом», «Скайхок» деген самолеттор, вертолеттор, танктар, ракеталар, эн јаңы радиоэлектронный аппаратураны ийип јат.

Је США-нын ла Израильдин биригүзи Бириктирген Штаттарда азыйда ол өмөлик керегинде јаан аланзыбаган да улусты там ла чочыдып туру. Ненин учун дезе, США-нын башкараачыларынын эмдиги политиказы нефть јанынан американский јилбүүлерге јеткерлү болуп јат: нефть араб ороондордын колында ине. США-да дезе нефть арба ороондордын колында ине. США-да дезе одырунын балансы там ла катуланып јат. 1985 жылда США керектү нефтьтин 60 процентке јуугын гран ары јанынан алар.

Айдарда США ол кип-кичинек госуларствоны ненин учун турумкай јөмөгөнчө? Анайып ол бойына нефтьтү араб ороондорды удурлаштырып јат ине. США Израильди политический шүүлтелеринен улам јөмөп јат.

Калганчы эки онјылдыктын туркунына Јуук Күнчы-

гыш колониализмнинг ла национально-жайымданаачы движениенинг ийде-күчтери ортодогы тартыжунунг жаан учурлу јери боло берген. Анда башталган военно-политический јуу-согуш «үчинчи телекей» учун текши тартыжунунг бир бөлүги болуп јат. Американский империализм Јуук Күнчыгышта тартыжу өткүрип, мында социалистический јолло өзүп барар деген шүүлтелерди, озочыл ууламјыларды јоголторго јат. Мынызына Израиль анча-дала эштү арга болуп јат. Олјолоп алган јерлерден барар күүни јок Израиль ненинг учун кандый да јөпкө кирбей туру дезе, мында бу орооннын сионистский башкартузынын јангыс ла ичбойындагы јилбүлери шылтак болуп турган эмес, је ичкери эзүмдү араб ээжи-јандарга, национально-жайымданаачы движениеге удурлаштыра тартыжунунг амадулары да шылтак болуп јат.

Израильдинг премьер-министри Голда Меир бу јылдын март айында США-га барып јүреле, Бириктирген Штаттардан 515 миллион доллар акчала болуш алган. Ол акчадан 300 миллион доллар военный кредиттер болор учурлу. Је мындый жаан болуш та јетирилген болзо, Израильдинг башкараачылары токунабаган. Олорды Вьетнамда јуу токтогон кийининде США-нын Јуук Күнчыгышта өткүретен политиказында болгодый өскөртүлер сандырадып турганы јарт. Чындап та айтса, олор сырагай бу јуукта ла болгон керекти кайдан ундызын. Јуу токтоор алдындагы калганчы неделелерде, айларда США-дан Сайгонго ума јок көп јуу-јепселдер де ийилген болзо, ол Вьетнамдагы керектердинг кыйалта јок өдөр аайын токтодып болбогон.

Бистинг сйдө табылып келген политический блааш-тартыштарды ла сурактарды јуу-јепселле аайлаарга јарабазын Вьетнамдагы керектер иле көргүскен. Тхиеунунг складтарында американский јуу-јепсел јык толо до болзо, онын ээжизи политический јанынан түнгей ле тыгыбаган. Израильдинг башкараачылары бир эмеш ичкери

көрөр аргалу болзо, бу ченемелди шүүлтеге алгадый.

Оскөлөннп турган телекейлик айалгада Израильдин олјочылары там ла тынзынып турулар. Олор буттарынын алдында јер селендей бергенин сескилеп јат. Олор Ливиянын пассажирский самоледына эткен табарудый кара-јаман кылыктарды јакшы јүрүмнен, бойынын келер ойине иженгенинен эткилеп турган эмес. Израиль јеткер јок болорынын Соведининг 1967 жылда 22 ноябрьда јараткан јобин јүрүмге өткүрер јолдо канча ла кире көп буудактар төзөсргө јат.

Израильдин олјочылары Јуук Күнчыгыштагы айалганы политический јанынан аайлаарын бойына тузалу эдип, бу суракты кезектей аайлаганыла солыыр күүндү, Суэцкий каналла керептер јүрзин деп, олор бойлорынын черүлерин каналдын күнчыгыш јарадынан бир эмеш кайра апарарга јөпсингилейт. Онызы араб ороондордын чындык некелтелерин каналды ачары керегинде јөплө солыырга умзанганы болуп јат.

Је куучын олјологон јерлерден Израильдин черүлерин чыгарар тös суракты ла палестинецтердин сурагын ак-чек аайлаары керегинде өдөр учурлу.

Израильдин табарузын јоголторы учун тартыжуда араб ороондордын алдында уур задалалар туруп јат. Ол задалалар экономиканы ончо аргаларла көдүрерин, коруланар арганы бийиктедерин, тыш политиканы эрчимдү өткүрерин, империализмге удурлажа тартыжуда араб ороондордын бирлигин тыгыдарын, социалистический ороондорло најылыкты элбедерин некегилеп јат.

Јуук Күнчыгышта төзслгөн айалгада амыр-энчүнн керегине јаан јеткер бар. Түштүк-Күнчыгыш Азияда јуунын одын өчүрерине көп күчин берген телекейлик озо-чыл албаты-јон Јуук Күнчыгышта да јуунын јеткерин јоголторына азыйдагызынан чик јок көп күчин салар учурлу.

В. КАТАЕВ.

ТУУЛУ АЛТАЙДА ЧЫККАН-ӨСКӨН ГЕНЕРАЛДАР

Ада-Төрөл учун Улу јуунын жылдарында Туулу Алтайдын уулдары бойынын јараш чанкыр Алтайын јаан макка көдүрген. Олор көп национальностторлу бастыра советский албатыла кожо Ада-Төрөлин — Советский Социалистический Республикалардын Союзын корулаарына туруп чыып, албатылардын казыр өштүзин — фашистский Германияны оодо согуп, јенгерине јаан јөмөлтө эткендер.

Советский Черүде службазын солдаттан баштайла, генералга јеткен јакшынак военачальниктердин тоозында бистин јерде чыккан-өскөн улус бар.

Јуу-јепселдү Ийде-Күчтерде эмдиге служить эдип турган генерал-полковник Турантаев Майма аймакта чыккан-өскөн. Генерал-майор Петр Серкин — Шебалин аймактын кижизи. Турачак аймакта өскөн Михаил Дмитриевич Холод база генерал-майор. Ол эмди пенсияда, Турачак аймакта јуртап јат.

Авиациянын генерал-майоры, Советский Союзтын Геройы Евгений Федорович Трофимов — Паспаул јуртта чыккан-өскөн кижиз. Ол сырагај јиит тужунда ак финндерле болгон јууда турушкан. Ол тушта Трофимов пехотада служить эткен. Бир катап ол бойынын отделениезиле кожо јуулажып, колдомдошкон јууда финндердин 76 миллиметровый полевой орудиезин блаап алган. Бу ат-нерелү керек учун јиит јуучыл башкарунын јаан кайралыла — Кызыл Маанынын ордениле кайралдаткан.

1941 жылда Трофимов Балашовский летный училищени үренип божоткон. Фашистский черүлер бистин Төрөл-

гө табару эдерде, Евгений Федорович фронтко барган. Ол Күнбадыш, Түндүк-Күнбадыш ла онон до өскө фронттордо немецко-фашистский олжочыларла кей-тенгериде өткөн жууларда эрчимдү турушкан. Фронтто 1941 жылда Евгений Федорович КПСС-тин членине кирген. Түндүк-Күнбадыш фронтто өштүлө кейде жуулашкан жууларда Евгений Федорович Трофимов жалтанбазын ла эпчилини көргүзип, өштүниң бир канча самоледын түжүрө аткан.

Төрөл жерин немецко-фашистский олжочылардан жайымдап тура, нөкөр Трофимов көп ат-нерелү керектер эткен. 1943 жылда өштү Курск городты бомболоорго көп самолетторло улам ла табару эткен. Курсктын үстүнде болгон калапту жуулардан Евгений Федорович Трофимов кажы ла катап жеңүчил болуп чыгып турган.

Немецтердин Корсунь-Шевченкодо курчадып салган бир бөлүк черүзин жоголторы жанынан командованиенин жакарузын бүдүрип тура, гвардиянын капитаны Трофимов өштүниң авиациязын ла кургак жерде турган черүлерин жоголторына сегис табару эдип, кейдеги жууларда өштүниң 3 самоледын түжүрө аткан, фашисттердин ротага шыдар пехотазын жагыскан жоголтып салган.

...Жууда качан да болзо, изү болотон, кижичайып, неден де жалтанбас боло беретен деп, — Трофимов айдат. Темдектезе, Архангельскти, Мурманскты, Воронежти жайымдаары ла Берлинди алары учун кейдеги жуулар чын ла изү, калапту жуулар болгон. Сарнаның жанында кейде калапту жуулар болордо, Трофимов служить эткен полк бу жууда бир күнниң туркунына өштүниң бирме тогус самоледын жоголтып салган. Онын учун полк Кызыл Маанынын ордениле кайралдаткан. Бу жууда Трофимов бойы фашисттердин эки самоледын түжүрө аткан.

Полктын командири гвардии полковник Мальцев Трофимов керегинде мынайда бичип жат: «Бу керек 1944 жылда 1-кы апрельде түнде болгон. Немецко-фашистский самолеттор бистин темир жолдордын жаан учурлу белти-

рин бомболоорго келип јаткандар. Өштүний табарузын кайра соксын деген приказ алала, гвардиянын капитаны Трофимов тургуза ла учуп чыккан. Өштүний бир самоледы көрүнип келерде, ол ого табару эдип, оны өртөй адып ийген».

Кызыл Маанынын баштапкы орденин Трофимов өштүний беш самоледын түжүрө аткан учун алган. Өштүний 12 самоледын оодо соккон тужунда дезе, ол Кызыл Маанынын экинчи ордениле кайралдаткан.

Немецко-фашистский олјочыларга удурлашкан јууларда ат-нерелү керектер эткен, јалтанбазын ла турумкайын көргүскен учун СССР-дин Верховный Совединин Президиумынын 1944 јылда 22 августта чыгарган Указы аайынча Туулу Алтайдын чындык уулына — Евгений Федорович Трофимовко Советский Союзтын Геройы деп күндүлү ат-нере берилген.

Јуунын јылдарында Е. Ф. Трофимов өштүний 22 самоледын түжүрө аткан, 176 јуучыл учуш эткен. Јуу божоор тушта Евгений Федоровичтин јамызы капитан болгон.

1952 јылда ол летчиктердин военно-воздушный академиязын үренип божоткон. Эмди Е. Ф. Трофимов — Армавирский Бийик үредүлү военно-воздушный училищенин начальниги. Ол јиит авиаторлорды үредип таскадат. Бойынын байлык ченемелин курсанттарга берине кичеенет.

Генерал-майор Трофимов 1968 јылдан ала — СССР-дин заслуженный летчиги. Ол 27 башка бүдүлү самолетторды үренип билип алала, ологго отурып, көп катап учкан. Онын бастыра учужы ол 1-кы класстын талдама летчиги болгонын керелейт.

Трофимовтын кайралдары «Алтын Чолмон» медаль ла Ленинниг ордени, Кызыл Маанынын үч ордени, Кызыл Чолмоннын эки ордени, 11 медаль, «СССР-дин заслуженный военный летчиги» деп темдек.

Евгений Федорович Трофимовтың карындажы Александр Майма аймакта Паспаул јуртта јаткан. Ол С. М. Буденныйдың атту јүрер Баштапкы черүзинде кайучыл болгон, албаты-јонды јайымдаар походтордо турушкан. Уур шыркалаткан кийининде, ол эмденер деп, Паспаул јуртта јаткан ада-энезине јанып келген. Соңында ол мыда партизанский тартыжу тӱзӱгӱн. Александр Федорович Трофимов Туулу Алтайда баштапкы комсомолдордын бирүзи болгон. Баштапкы Атту Черүде јуучыл керектер эткен учун Кызыл Маанының ордени кайралдаткан. 1971 јылда Александр Федорович јада калган.

Мынаң көргӱндӱ, Трофимовтың билези чын ла ат-нерелү јуучыл улус болгон эмтир.

Генерал-майор Евгений Федорович Трофимов бойының јерининг улузыла, Паспаулдың сегисјылдык үредүлүшколының үренчиктериле, бичик алыжып туру. Бу школдың бежинчи клазы оның адыла адалган.

Н. Ф. СВИРИДОВ.

Б А Ж А Л Ы К Т А Р

1 Май — ишкүчиле јаткан улустың байрамы	1
Партийный организациялардың эрчимин көдүрер	6
1972 жылдың итогтары ла бешјылдыктың үчинчи јылының задачалары	13
Агитаторлордың ла политинформаторлордың јаскыдагы кичеемели	18
Областной Советтин 1 съезди	24
Ади Јуук Күнчыгыш арткан	32
Туулу Алтайда чыккан-өскөн генералдар	37

БЛОҚНОТ АГИТАТОРА

Редакционная коллегия

АН 09103. Подписано к печати 30/III 1973 г.

Формат 60×70 ¹/₁₆. Усл. п. л. 1,94. Уч.-изд. л. 1,72. Заказ 1415.

Тираж 872 экз. Цена 4 коп.

Горно-Алтайское отделение Алтайского книжного издательства,
г. Горно-Алтайск, пр. Коммунистический, 44. Горно-Алтайская
типография, пр. Коммунистический, 27.

4 акча